

ЧОМУ РІЗДВО В УКРАЇНІ ЗА НОВИМ СТИЛЕМ?!

стояння релігії та комуністичної ідеології. 24 січня 1918 року більшовицький уряд прийняв рішення про перехід на григоріанський календар. Та під час революції Українська Народна Республіка (УНР) перейшла на новий григоріанський календар. Більшовики теж запровадили його. Але не церква, яка трималася традиції та не хотіла підтримувати комуністів. Складалася ситуація, що звичайні люди почали жити за новим стилем (григоріанським календарем), а церква продовжувала за старим (юліанським). Тож, коли католики та й велика кількість православних святкують Різдво 25 грудня за григоріанським календарем, то за юліанським це тільки – 12 грудня. Чималій частині українських православних та греко-католиків треба чекати ще 13 днів на народження Христа. Тож, коли на юліанському (церковному) календарі нарешті настає 25 грудня, то на григоріанському, за яким живе більшість світу, вже 7 січня. Зараз юліанським календарем продовжують користуватися Російська, Грузинська, Сербська, Єрусалимська православні церкви, а також досі це робить Православна церква України (ПЦУ) та Українська греко-католицька церква (УГКЦ). Українські греко-католики, перебуваючи на початку ХХ століття у складі Польщі, не перейшли на григоріанський календар з політичних мотивів. Українські віряни не хотіли втрачати свою, відмінну від польської, ідентичність. Також греко-католики прагнули зберегти зв'язок із українцями, які перебували у складі СРСР. Відзначення свят в одні дні мало символічно поєднувати українців по різні сторони кордону. А вже в жовтні 2022 року Православна церква України передбачила можливість проводити богослужіння з нагоди Різдва за григоріанським (новоюліанським) календарем 25 грудня. Таке рішення ПЦУ ухвалила за результатами засідання Синоду. Таке рішення підтримала значна частина українців і у 2022 році, так як не хотіла бути єдиною з агресором – росією. Це рішення знову має політичне підґрунтя, але не можна українськість ставити поруч з рашизмом, тому вирішили, хоч датами відокремитись від зла, яке несе «рузький мір». Віримо в силу духу нашого мудрого українського народу. Христос ся рождає! Славімо Його!

Мирослава Багрії, методист

Різдво — одне з найулюбленіших свят українців. Насправді, православні, католики, а також греко-католики святкують Різдво Христове в один день – 25 грудня. Хоча ця дата народження Ісуса Христа – умовна. Ані в Біблії, ані в жодному документі її не знайти. Традиція святкувати Різдво Христове 25 грудня в католиків та православних залишилася й досі. Однак роблять вони це, у значній своїй частині, за різними календарями. На Заході – здебільшого за григоріанським календарем, а, наприклад, в Росії, Грузії, Сербії та Україні велика кількість віруючих відзначає його за юліанським календарем.

Дуже давно Юлій Цезар запровадив календар, практично такий самий, як сучасний, – юліанський. Здавалося все ідеально, та календар виявився не зовсім точним. «Неподобство», – подумав папа Римський Григорій XIII і затіяв реформу юліанського календаря. Реформований календар назвали, звичайно, – григоріанським! Але не всі країни перейшли на новий календар. Зокрема, українські землі, які пізніше були в Російській імперії, жили за старим юліанським. Мотиви політичні: «Католик православному не брат», – вважали в імперії. Втім до здобуття Україною незалежності протягом радянського періоду це свято знаходилося під негласною забороною.

У Радянському Союзі влада намагалася різними методами витіснити Різдво із святкового календаря, а деякі його елементи підлаштувати під власні потреби. Комуністична партія 70 років воювала із Різдвом. Після приходу до влади більшовиків ухвалено рішення про відділення церкви від держави та проголошено курс на побудову атеїстичного суспільства. Почалось тривале проти-

У ЦЬОМУ ВИПУСКУ:

- Чому Різдво в Україні за новим стилем
- Історико-красознавча акція
- Презентація збірки

СТАВИМО АКЦЕНТИ:

- Різдво і Україна
- Визначні особистості Сокальщини

СЛАВЕТНІ ІМЕНА СОКАЛЬЩИНИ. ГЕРОЇ НЕ ВМИРАЮТЬ!

Сувенірні пам'ятні знаки. Фото Софія Марушак

В усі часи на небосхилі української історії з'являються непересічні особистості, мужні постаті, самовіддані подвижники, від покоління до покоління імена яких ще багато років передаватимуться, цементуючи народну пам'ять, надихаючи сучасників і наступників надією у важкі для держави періоди. Адже без таких Героїв не може існувати нація, саме вона і народжує своїх доблесних воїнів. Зазвичай, українські герої – це прості люди, але у часі воєнної доби вони об'єдналися і за покликом серця стали до лав захисників Батьківщини. Самопожертва заради вільного життя у вільній країні була і є однією з вершин волелюбного українського борця. Вшанувати таких новітніх героїв прийшли учасники історико-краєзнавчої акції «Славетні імена Сокальщини. Герої не вмирають» 19 грудня в приміщення Сокальської МАНУМ імені Ігоря Богачевського. Софія Марушак, головний спеціаліст відділу освіти, молоді та спорту Сокальської міської ради, підготувала експозицію, яка була представлена у фойє малої академії. Предметами експозиції були: портрети загиблих героїв Сокальської громади і горілі свічки, виставлені у цікаву композицію на огорненій жовто-синьою стрічкою чорній підставці. В актовій залі на столі стояли 55 пам'ятних знаків у формі тризуба, а також були розгорнуті паперові матеріали про героїв і збірник першої частини історико-краєзнавчої акції. Акцію проводила автор цього допису. Вступне слово мала директор Сокальської МАНУМ – Світлана Мусій. Директорка наголосила, що ця акція – це урок пам'яті, мужності і сили духу; власне ця акція об'єднала у великій справу – вшанування героїв нашої громади; вони стали нашими ангелами і захищають родину і громаду. Тоді надали слово Сокальському міському голові – Сергію Касяну. Він подякував усім, хто долучився до цього заходу, адже завдяки йому збережемо пам'ять про наших героїв, ці зібрані матеріали будуть згадуватись сторіччями. Слово мав також і заступник міського голови Володимир Огінський, який підкреслив важливість місії, яку мають учні громади – це збереження пам'яті через збір матеріалів про героїв. До слова та нагородження учасників акції запросили начальника відділу освіти, молоді та спорту Сокальської міської ради – Лесю Ковалишин та головного спеціаліста Софію Марушак. Було нагороджено 56 учнів і 34 викладачі. Тоді ведуча акції, авторка цієї статті, заропонувала ознайомитись з основними відкритими біографічними та бойовими відомостями про кращих синів та доньок Сокальської гро-

Нагородження учасників акції. Фото автора.

мади, які мужньо протистояли підступним ворогам. Із матеріалами знайомили учні та діти загиблих. Прозвучали у виконанні Діани Білик (батько її, Ігор Білик, теж загинув у російсько-українській війні) пісні: «В небі чути грім», «Біля тополі», «Українське сонце зійшло». Доповіді, на основі зібраних матеріалів, зворушили усіх присутніх, адже це спогади про наших новітніх героїв, які були поруч і молодими стали небесними ангелами, щоб берегти і надалі свою родину і громаду.

Мар'яна Царинська, керівник творчого об'єднання історії КЗ «Сокальська Мала академія наук учнівської молоді імені Ігоря Богачевського»

Експозиція із портретів Героїв. Фото автора.

Учні Сокальської ЗШ I-III ст №2. Фото автора.

Під час знайомства із матеріалами про Героїв. Фото автора.

ПРЕЗЕНТАЦІЯ ЗБІРНИКА МАЛОВІДОМИХ ПРАЦЬ ДМИТРА ШТИКАЛА – «НАД СВІТОМ СЯЄ ХРЕСТ МЕЧА»

Слухачі Сокальської МАНУМ із Дмитром Штикалом та Миколою Посівничим. Фото автора.

6 грудня о 14.00 в актовій залі Сокальської Малої академії наук учнівської молоді імені Ігоря Богачевського відбулась презентація збірника маловідомих праць Дмитра Штикала – «Над світом сяє хрест меча». На заході були присутні укладачі збірника: Микола Посівнич, а із журналістом В. Вогом зустрілись через ZOOM; внук Дмитро Штикало, родичка із Ількович - Надія Кулак. Ще у 1937 році Дмитро Штикало написав політичне есе «Над небом сяє хрест меча», основну ідею якої окреслив Дмитро Штикало: «Хрест меча — ось гармонія і синтез християнізму й націоналізму! Під цим знаком й Україна йде назустріч своєму Завтра.» Але укладачі дали нове життя цій збірці Дмитра Штикала.

На заході познайомились з життям і діяльністю земляка: «Народився 7 листопада 1909 року в селі Ільковичі на Сокальщині. Навчався у Сокальській гімназії, яку закінчив з відзнакою. Восени 1929 р. після закінчення гімназії вступив на правничий факультет Львівського університету. В умовах польської окупації став на шлях боротьби за незалежність України, твердо вірячи в єдність її регіонів вступив до Організації українських націоналістів (ОУН). У 1932 році Дмитра Штикала кинули за ґрати через його політичні переконання. З червня 1934 року до квітня 1936 року триває його друге ув'язнення в Березі Картузькій. Саме тут він пише один зі своїх найкращих творів — «Дума про Березу Картузьку» (1938). А 1941 року твір вийшов друком окремим виданням у видавництві «Вісті», яке тоді діяло у Сокалі. З наближенням військ Червоної армії Дмитро Штикало змушений був емігрувати. Спочатку опинився у Франції, де став співредактором газети ОУН «Українець-Час» (1951 рік), яка виходила друком у Парижі. Транслявав свої радіопередачі на Україну на Національному радіо в Іспанії. Журналістську діяльність він продовжив у виданнях ОУН «Визвольний шлях» у Лондоні, «Український самос-

тійник» і «Шлях перемоги» (з 1956) у Мюнхені. Входить до редакційної колегії «Нарису історії Організації українських націоналістів». Помер 3 листопада 1963 року у Мюнхені. Існують різні версії про причину смерті: від смертельної хвороби, яка ретельно приховувалася, до найманого вбивства.

24 серпня 2014 р. відповідно до рішення Сокальської міської ради Дмитру Штикало посмертно було присвоєно звання «Почесний громадянин Сокальського району».

На заході читали твори Шульган Аліна «Великодня писанка» та Тхір Богдан уривок із поеми «Береза Картузька»

Пані Надія Кулак (Дмитро Штикало був рідним братом її діда по маминій лінії) поділилася спогадами про родича: «Жила колись в нашому селі жінка з дивним іменем -Ефимія, моя прабабуся, яка народилася у1883 році у селі Теляж. Важка і трагічна доля судилася їй та п'ятьом її дітям, а, особливо,Дмитрові. Чоловік її, батько Дмитра,- Лук'ян, воював на фронтах Першої світової війни у складі австро-угорської армії, попав у російський полон і там обірвалося його життя в м.Омську. У 1915 році московські зайди під час відступу з Галичини вивезли тисячі українських родин вглиб Росії, в тому числі і родину Штикало з малолітніми дітьми. Там, в снігах Сибіру, померли двоє діток-яноляток, дві малолітні сестрички. Якимось чудом вдалося Ефимії повернутися до рідної хати, де на неї чекала важка доля селянки-удови. Незважаючи на такі важкі життєві обставини, вирішила дати освіту молодшому синові Дмитрові, що проявляв велику жадобу до знань. Продала половину поля і Дмитро мав змогу навчатися в Сокальській гімназії, яку закінчив з відзнакою та Львівському університеті. Крім того підробляв репетиторством. Володимир Макару, що, за його словами, «був у Березі повірником дум Митьки», була продиктована поема «Великодня писанка», як і відома «Дума про Березу Картузьку», які він вивчив напам'ять, щоб потім винести за табірні мури.» Дмитро довго називав своїм батьком діда пані Надії. Ця родина перейняла патріотичний дух від такого на-тхненника. На заході також були вручені грамоти та книга Дмитра Штикала переможцям обласного конкурсу «Людина із шовку та сталі: до 60-ї річниці з дня смерті Андрія Мельника: Перетятку Йосафату, Яремчуку Ярославові, Тимчуку Максимові, Мисик Дарії. Книгу вручили і ведучій заходу Теслюк Вікторії. Захід залишив теплий спогад про патріота Сокальського краю.

Теслюк Вікторія, слухачка МАНУМ.

СТОР.4

Листопад-грудень

ІНТЕЛЕКТ

Наші реквізити:

80000, м. Сокаль

Львівська обл.

вул. Шептицького, 90

МАН—це
хороша школа
Самопізнання,
Саморозвитку,

Газета “ІНТЕЛЕКТ” виходить друком з 2011 року.
Поширюється у Сокальській Малій академії наук учнівської
молоді

Головний редактор: Багрій Мирослава

Адреса редакції: м. Сокаль, вул. Шептицького, 90,
Львівська обл.

При підготовці номера використовувались власні матеріали,
а також матеріали інформаційних агентств і ресурсів всесвіт-
ньої мережі Інтернет. Відповідальність за зміст і достовір-
ність опублікованих даних несуть автори публікацій.

ВІЗЬМИ УЧАСТЬ!!!

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КОНКУРС-ЗАХИСТ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКИХ РОБІТ УЧНІВ-ЧЛЕНІВ МАЛОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ 2025

I етап – 7 лютого 2025 року – в Сокальській територіальній громаді

II етап – 7-9 березня 2025 року – обласний етап Конкурсу

АКЦЕНТИ КОНКУРСУ:

- ♦ науково-дослідницька робота – індивідуальний дослідницький проєкт (далі проєкт) наукового або науково-прикладного характеру, що має суспільно значущий результат, проводиться із застосуванням наукових методів; складовими проєкту є дослідницька робота, постерний захист, виступ на науковій конференції;
- ♦ дослідницька робота – академічний текст, що розкриває актуальність, методологію та результати реалізації проєкту;
- ♦ постерний захист – представлення з використанням постера (плакату) наукового апарату дослідження, перебігу та реалізації проєкту у формі короткого повідомлення та відповідей на питання журі;
- ♦ – наукова конференція – науковий захід, під час якого учасники представляють найбільш вагомий результат проєкту у формі наукової доповіді (повідомлення);
- ♦ анотація – узагальнений короткий виклад основного змісту дослідницької роботи, що дозволяє зрозуміти її суть і містить ключові слова;
- ♦ декларація академічної доброчесності - документ, який учасник підписує особисто, чим засвідчує, що дослідницьку роботу виконано відповідно до зазначених у цій декларації принципів академічної доброчесності;
- ♦ мотиваційний лист - короткий текст, який сутнісно відображає персональні цінності учасника та його зацікавленість у реалізації проєкту.